

NHÃN NHỤI KHÔNG RÂU

FERDINANDO FREGA · GILLETTENARRATIVE · GILLETTEVATICANO · 03/17

Mọi quyền lực trên thế giới đều đòi hỏi một điều gì đó. Một lá phiếu. Một lần mua. Một chữ ký. Một lòng trung thành. Một lợi ích. Ngay cả tình yêu, một khi bước vào các tổ chức, sớm muộn cũng đưa hóa đơn.

Rồi có một lực dị thường thoát khỏi logic trao đổi. Sự cho không. Đó là quyền lực lâu đời nhất thế giới, và đồng thời là quyền lực ít được hiểu nhất.

Giêsu không phải là khởi đầu, nhưng ông là người đầu tiên dùng ngôn ngữ của lời và biến nó thành một tự sự có thể tự đi bằng chân mình. Ông không xây quân đội. Không lập ngân hàng. Không mở đền thờ. Không chiếm lãnh thổ. Ông tạo ra một câu chuyện.

Và khi một câu chuyện trở nên đủ mạnh để sống lâu hơn người kể nó, một thứ ra đời mà quyền lực nhận ra ngay lập tức: ảnh hưởng. Chính khi đó lợi ích ra đời. Không phải lợi ích của việc yêu mến ông. Không phải lợi ích của việc hiểu ông. Lợi ích của việc lèo lái ông mà không phải đánh nhau với ông.

Với tư cách người kể chuyện, đây là hình ảnh tôi hình dung. Một người đàn ông mặc áo choàng. Cao. Đẹp. Tóc dài. Nhấn nhụ không râu. Ông đi qua một đám đông ồn ào và, không cần cao giọng, vẫn nói được.

Ông không nói với tất cả. Ông nói với từng người.

Ít lời. Đúng lời. Những lời không ra lệnh. Những lời mở ra. Những lời đi xa hơn cả im lặng.

Nhà tiên tri ra đời như thế. Không phải khi có ai đó tuyên xưng ông. Mà khi người ta bắt đầu kể về ông cho người khác.

Nhưng những người của đền thờ nhận thấy có gì đó đang thay đổi. Số người lui tới đang giảm. Sự tò mò đang dịch chuyển. Sự chú ý cũng vậy. Và ai kiểm soát được sự chú ý thì kiểm soát quyền lực.

Thế là họ triệu ông tới dinh. Chính thức là để hiểu ông là ai. Thực chất là để hiểu cách chặn ông lại.

Ông không mặc áo dài của phái Phariseu. Không đội khăn xếp. Không mang phù hiệu quyền bính. Cũng không để bộ râu dài vốn định danh khuôn dạng thống trị của thời ấy.

Trong các cuộc thẩm vấn, họ cố kéo ông trở lại bên trong vành đai. Gán cho ông một hạng mục. Tìm cho ông một cái nhãn. Biến ông thành một phiên bản thấp hơn của những gì họ đã biết. Nhưng ông cứ tuột đi.

Và một câu trả lời hơn hết thấy dường như xuyên qua thời gian như một mũi tên: Sao người nhìn cái rác trong mắt ta, mà không bận tâm đến cái xà trong mắt người?

Ám chỉ ở đây là bộ râu. Bởi mọi quyền lực đều soi xét chi tiết của kẻ khác khi nó không còn bảo vệ nổi những mâu thuẫn của chính mình.

Bằng hệ thống của mình, ông đã dạy cho người ta một khả thể mới: sống ngoài khuôn dạng. Không phải chống lại hệ thống. Mà ở ngoài nó.

Điều đó còn nguy hiểm hơn nhiều. Bởi các hệ thống biết cách tự vệ trước đối thủ. Nhưng chúng vất vả khi phải hiểu một người đơn giản là thôi không chơi theo luật của chúng nữa.

Rồi chính trị đi theo lối của nó. Vẫn luôn thế. Khi không đánh bại được ông trong một cuộc chiến ngang sức, nó dùng thứ vũ khí lâu đời nhất thế giới: phép trừ. Lấy bớt đi. Rút gọn. Đơn giản hóa. Đặt công chúng trước một lựa chọn đã được quyết sẵn.

Cuộc mặc cả nơi quảng trường đến theo đúng cách mọi chiến dịch được dựng khéo vẫn đến. Cải trang thành dân chủ. Giêsu nhả nhụi không râu, hay Baraba có râu. Tự do hay khuôn dạng. Bất khả đoán hay sự thuộc về.

Vấn bài dễ. Khuôn dạng thẳng. Như nó vẫn gần như luôn thẳng.

Nhưng đúng vào khoảnh khắc thất bại, sự cho không lộ ra bản chất thật của nó. Bởi quyền lực truyền thống thì phản ứng lại. Còn sự cho không thì thấu hiểu. Và ông đáp lại bằng một câu mà cho tới nay không tổ chức nào, không chính phủ nào, không thuật toán nào giải thích nổi trọn vẹn: Xin tha cho họ, vì họ chưa biết việc họ làm.

Đó không phải là một lời biện minh. Đó là một chẩn đoán.

Các môn đệ của ông làm nốt phần còn lại. Họ viết một cuốn sách.

Hoặc có lẽ là một thứ còn hiếm hơn. Họ viết một tự sự có thể sống sót hàng ngàn năm. Được dịch ra mọi thứ tiếng. Được mọi nền văn hóa đi xuyên qua. Được mọi tôn giáo diễn giải. Bị tranh cãi, được yêu mến, bị bóp méo, bị viết lại, được bảo vệ và bị tấn công. Vậy mà vẫn còn đây.

Chưa phòng ban doanh nghiệp nào từng sánh được với độ phủ phân phối của nó. Chưa bộ cục quảng cáo nào sánh được với độ bền của nó. Chưa logo nào sánh được với độ nhận diện của nó. Bởi sản phẩm đi qua các thị trường. Còn tự sự đi qua con người.

Trong hình dung này không có gì báng bố. Chỉ có quyền tuyệt đối được kể. Một quyền vận hành bên ngoài các thị trường của họ, độc lập và chẳng bận tâm. Và ai không đồng ý thì cứ tự do đi tìm những cuốn sách khác, nơi họ có thể đọc bất cứ khuôn dạng nào hợp với họ hơn.

Suy cho cùng, đó là quyền lực của Giêsu. Không phải quyền lực của sức mạnh. Không phải quyền lực của tiền bạc. Không phải quyền lực của chính quyền. Quyền lực của sự cho không. Quyền lực duy nhất còn tiếp tục lưu chuyển sau khi người kể nó đã đi rồi.

Ferdinando